

অইল ইণ্ডিয়া লিমিটেড

ভাৰত চৰকাৰৰ এটা সন্থা

দুলিয়াজান

পাইপলাইন প্ৰকল্পৰ কাৰ্য্যসমপাদনৰ সংক্ষিপ্ত বিৱৰণী :

১.০ প্ৰকল্পৰ মূল কথা

- জাতীয় স্তৰৰ তৈল প্ৰতিষ্ঠান অইল ইণ্ডিয়া লিমিটেডে প্ৰধানত: অসম আৰু অৰুণাচল প্ৰদেশত থকা ইয়াৰ তৈলক্ষেত্ৰৰ পৰা খাৰুৱা তেল আৰু প্ৰাকৃতিক গেছৰ অন্বেষণ, উৎপাদন আৰু পৰিবহন কৰাৰ লগতে তৰলীকৃত পেট্ৰলিয়াম গেছো (LPG) উৎপাদন কৰে ।

- অসমত থকা তৈলক্ষেত্ৰৰ পৰা ব্ৰহ্মপুত্ৰ ক্ৰেকাৰ আৰু পলিমাৰ লিমিটেডলৈ দৈনিক ৬.০ নিযুত মেট্ৰিক ঘনমিটাৰ গেছ যোগান ধৰিবলৈ অইল ইণ্ডিয়া লিমিটেডে অঙ্গীকাৰ কৰিছে , যাৰ ভিতৰৰ ১.৫ নিযুত মেট্ৰিক ঘনমিটাৰ গেছ তিনিচুকীয়া জিলাৰ বাঘজান তৈলক্ষেত্ৰ পৰা উৎপাদন কৰা হ'ব । সেই উশ্যে বাঘজান ক্ষেত্ৰত সহযোগী (associated) আৰু অসহযোগী (non associated) দুয়োবিধ গেছৰ সন্ধানত বাঘজানত বহু সংখ্যক কূপ খন্দা হৈছে । প্ৰাকৃতিক গেছৰ পৰিবহনৰ সুবিধাৰ্থে আৰু বাঘজান ক্ষেত্ৰৰ পৰা উৎপাদন হোৱা অতিৰিক্ত খাৰুৱা তেলৰ পৰিবহনৰ ব্যৱস্থাৰ কাৰণে অইল ইণ্ডিয়াই ১৩৩.৫৫ কোটি টকাৰ ব্যয়েৰে তিনিচুকীয়া আৰু ডিব্ৰুগড় জিলাৰ তিনিচুকীয়া - ঢলা (TD) অঞ্চলত নিম্নোক্ত তিনিটা পাইপলাইন প্ৰজেক্ট স্থাপন কৰিবলৈ সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰিছে :

ক) বাঘজানৰ পৰা W/50ৰ সমীপত থকা CGGS আৰু OTPলৈ ৩৭ কিমি দৈৰ্ঘ আৰু ৪০০ মিমি ব্যাসাৰ্ধৰ গেছ পৰিবাহী পাইপলাইন ।

খ) বাঘজানৰ পৰা STFলৈ ৪৫ কিমি দৈৰ্ঘ আৰু ২০০ মিমি ব্যাসাৰ্ধৰ তেল পৰিবাহী পাইপলাইন

গ) বাঘজানৰ পৰা মাকুম OCS লৈ ২৩ কিমি দৈৰ্ঘ আৰু ১০০ মিমি ব্যাসাৰ্ধৰ তেল পৰিবাহী পাইপলাইন ।

- TD অঞ্চলৰ অৱস্থিতি ৯৪°৫০' আৰু ৯৫°৫০' পূব দ্ৰাঘিমা ৰেখা আৰু ২৭°২২' আৰু ২৭°৪৫' উত্তৰ অক্ষৰেখাৰ মাজত ।

- বৰ্তমানলৈকে TD অঞ্চলত প্ৰায় ৫০টাৰো অধিক তেল গেছৰ কূপ খন্দা হৈছে আৰু অঞ্চলটোত ভালেমান অইল ইন্সটলেচন আছে ।

- TD অসম উপত্যকাৰ নাতিশীতোষ্ণ ৰ পৰা আৰ্দ্ৰ জলবায়ু অঞ্চলত অৱস্থিত, ইয়াৰ মাটি পলসুৱা আৰু ইয়াত বছৰি ২৩০০ মিমি বৰষুণ হয় ।

- প্ৰস্তাৱিত তিনিটা পাইপলাইন প্ৰজেক্টৰ আৰম্ভ কৰাৰ আগতে তাৰ ফলস্বৰূপে TD আৰু চুবুৰীয়া অঞ্চলৰ পাৰিপাৰ্শ্বিকতাৰ ওপৰত পৰিব পৰা সাৰণীয় প্ৰভাৱৰ অধ্যয়ন (EIA) কৰিবৰ কাৰণে অইল ইণ্ডিয়াই নতুন দিল্লীৰ Envirotech Consultants Pvt Ltdক নিয়োগ কৰিছিল ।

- ১৬ জুলাই , ২০০৮ তাৰিখৰ অনুষ্ঠিত বৈঠকত পৰিবেশ আৰু বন মন্ত্ৰীদপ্তৰ (Ministry of Environment and forests -MoEF)ৰ বিশেষজ্ঞ মূল্যাংকণ সমিতি (EAC) য়ে EIA ৰ অধ্যয়নৰ বাবে নিয়মসমূহ নিৰ্ধাৰণ কৰি দিয়ে আৰু ১৬/ ০৭/ ২০০৮ তাৰিখৰ J -11011/463/2008-IA-II(I) নং পত্ৰৰ জৰিয়তে কোম্পানীক অৱগত কৰে । এইক্ষেত্ৰত বিশেষজ্ঞ মূল্যাংকণ সমিতিয়ে নতুন উন্নয়ন প্ৰকল্প কেইটাক জনসাধাৰণৰ শুনানী / পৰামৰ্শৰ পৰা বেহাই দিয়ে ।

- ১৮ মাৰ্চ , ২০১০ আৰু ২৩ অক্টোবৰ , ২০১০ তাৰিখৰ বৈঠকত উক্ত উন্নয়ন প্ৰকল্প কেইটাক পৰিবেশ clearance দিবৰ কাৰণে বিশেষজ্ঞ মূল্যাংকণ সমিতিয়ে গ্ৰহণ কৰিছিল যদিও প্ৰস্তাৱিত প্ৰকল্পৰ স্থানসমূহ এখন উপ সমিতিয়ে পৰিদৰ্শন কৰাৰ পিচত প্ৰকল্পকেইটাক Green Field Project হিচাবে বিবেচনা কৰি বিশেষজ্ঞ মূল্যাংকণ সমিতিয়ে জনতাৰ শুনানীৰ পৃষ্ঠপোষকতা কৰে । সেইমৰ্মে জনতাৰ আদালতত উত্থাপিত আটাইকেইটা বিষয় সামৰি চূড়ান্ত EIA/EMP ৰিপোৰ্ট প্ৰস্তুত কৰি বিশেষজ্ঞ মূল্যাংকণ সমিতিৰ বিবেচনাৰ বাবে পঠিয়াবলৈ নিৰ্দেশ জাৰি কৰে । পৰিবেশ আৰু বন মন্ত্ৰীদপ্তৰে ১২ জানুৱাৰী , ২০১১ তাৰিখৰ পত্ৰৰ নিৰ্দেশ মৰ্মে এই কামৰ বাবে Galaxy Environtech Pvt Ltdক নিয়োগ কৰা হয় ।

- প্ৰাথমিক পৰ্যায়ত TD এলেকাত শীতকালীন (২০ জানুৱাৰী - ২২ ফেব্ৰুৱাৰী,২০০৯) অধ্যয়ন চলাই লাভ কৰা তথ্য আৰু দ্বিতীয় পৰ্যায়ত বিভিন্ন সূত্ৰৰ পৰা লাভ কৰা তথ্য আৰু অইল ইণ্ডিয়াই যুগুতোৱা প্ৰজেক্ট সমপৰ্কীয় তথ্যৰ ভিত্তিত EIA ৰিপোৰ্টটো প্ৰস্তুত কৰা হল ।

২.০ প্ৰকল্পকেইটাৰ পৰা হব পৰা লাভ

- বৰ্দ্ধিত উৎ পাদনৰ খাৰুৱা তেল আৰু প্ৰাকৃতিক গেছ পৰিবেশপন্থী ব্যৱস্থাবে অন্যান্য উপভোক্তালৈ পৰিবহন কৰাৰ ফলস্বৰূপে অঞ্চলটোত প্ৰদূষণৰ মাত্ৰা হ্রাস পোৱাৰ লগতে অধিক ৰাজহ সংগ্ৰহৰ মাধ্যমত পিচপৰা অঞ্চলটোৰ অৰ্থনৈতিক উন্নয়নত অৰিহণা যোগাব আৰু অঞ্চলটোৰ যুৱচামৰ কাৰণে পটু - অপটু সংস্থাপনৰ সুযোগ সৃষ্টি কৰিব । ডিব্ৰুগড় চহৰৰ কাষৰ লেপেটকটাত নিৰ্মাণ কৰি থকা ব্ৰহ্মপুত্ৰ ক্ৰেকাৰ আৰু পলিমাৰ লিমিটেডৰ ক্ষেত্ৰত এই প্ৰজেক্ট কেইটাই অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ স্থান প্ৰহণ কৰিব কিয়নো তাৰ বাবে দৈনিক প্ৰয়োজন হোৱা ১.৫ নিযুত মেট্ৰিক ঘনমিটাৰ প্ৰকৃতিক গেছ প্ৰস্তাৱিত ৪০০ মিমি NB পাইপলাইনৰ দ্বাৰা পৰিবহন কৰা হব । প্ৰকল্পকেইটা সেই অঞ্চলত নিৰ্মাণ কৰাৰ ফলস্বৰূপে বাট-পথৰ অৱস্থা উন্নত হব , টেলিকমিউনিকেচন ব্যৱস্থা উন্নত হব আৰু বিভিন্ন নিযুক্তিৰ সুযোগ ওলাব ।

- উপৰোক্ত পাইপলাইন তিনিটা স্থাপনৰ দ্বাৰা উপভোক্তালৈ বৰ্দ্ধিত উৎ পাদনৰ খাৰুৱা তেল আৰু প্ৰাকৃতিক গেছৰ যোগান সুচল হোৱাৰ ফলত ৰাজ্য আৰু কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ ৰাজকোষলৈ ৰয়েল্টী, চেছ, বিক্ৰী কৰ আদিৰ ৰূপত অধিক ৰাজহ সংগ্ৰহ হব । ইয়াৰ ফলত দেশে আমদানী কৰিব লগা তেলৰ পৰিমাণ হ্রাস পাব যি বিদেশী মুদ্ৰাৰ নিৰ্গমণ হ্রাস কৰাৰ লগতে দেশৰ শক্তি নিৰাপত্তা (Energy Security) বৰ্দ্ধি কৰিব ।

-অইল ইণ্ডিয়াৰ বিভিন্ন সমাজ কল্যাণ আচনি যেনে শিক্ষাখণ্ডৰ উন্নয়ন, স্বাস্থ্য আৰু জনকল্যাণ সেৱা , লগতে জনমূৰী আয় বৃদ্ধি ইত্যাদিৰ প্ৰত্যক্ষ সুফল অঞ্চলটোৰ ৰাইজে উপভোগ কৰিবলৈ পাব ।

৩.০ প্রদূষকৰ সৃষ্টি , প্ৰতিৰোধী ব্যৱস্থা আৰু বৰ্জন

৩.১ **প্ৰদূষণৰ উৎস :** এই নতুন প্ৰকল্পকেইটাৰ পৰা প্ৰদূষণ হোৱাৰ সম্ভাৱনা তেনেই কম আৰু প্ৰদূষণ হলেও অইল ইণ্ডিয়াই তলত দিয়াৰ দৰে যথোচিত নিয়ন্ত্ৰণ ব্যৱস্থা হাতত লব ।

বায়ু নিৰ্গমন -

- প্ৰাকৃতিক গেছৰ দহন তথা খাৰুৱা তেল পৰিবাহী পামপ , প্ৰাকৃতিক গেছ চালিত কমপ্ৰেছৰ / বুষ্টাৰ ইত্যাদিত ব্যৱহাৰ হোৱা কম চলফাৰযুক্ত HSD দহনৰ ফলত নিৰ্গত গেছ উৎপন্ন হব ।
- ভূগৰ্ভত পুতি খোৱা পাইপলাইনৰ পৰা বায়ু নিৰ্গমন কৰা নহয় ।

-জলীয় পদাৰ্থৰ প্ৰবাহ - মাটিৰ তলত পুতি খোৱা পাইপলাইনৰ পৰা কোনো জলীয় পদাৰ্থ নিৰ্গমন কৰা নহয়।

গোটা আৱৰ্জনা - পিগিং অপাৰেচনৰ সময়ত তেল লাইনৰ পিগ ৰিচিভিং পইন্টত তেনেই সামান্য পৰিমাণৰ গেদ নিৰ্গত হব ।

শব্দ প্ৰদূষণ - পামপচেট , কমপ্ৰেছৰ / বুষ্টাৰ আদি চলাওতে শব্দৰ সৃষ্টি হব ।

৩.২ প্ৰদূষণ নিয়ন্ত্ৰণ -

বায়ু প্ৰদূষণ - খাৰুৱা তেল পৰিবাহী পামপ চলাবৰ কাৰণে প্ৰাকৃতিক গেছ ব্যৱহাৰ কৰাৰ লগতে প্ৰাকৃতিক গেছ কমপ্ৰেছৰ / বুষ্টাৰ চলোৱা হব ।

- ইন্ধনৰ সম্পূৰ্ণ দহনৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখিবলৈ যথোচিত তদাৰকী ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰা হব ।

জলীয় পদাৰ্থ - তেলৰ পৰিবাহী পামপ অথবা প্ৰাকৃতিক গেছ কমপ্ৰেছৰৰ পৰা সময়ে সময়ে নিৰ্গত হোৱা সামান্য পৰিমাণৰ ব্যবহৃত / নষ্ট হোৱা তেল সংগ্ৰহ কৰি সঠিক ভাৱে পৰিবহন নকৰালৈকে ড্ৰামত জমা কৰি ৰখা হব ।

গোটা আৱৰ্জনা - পিগিং অপাৰেচনৰ সময়ত পিগ ৰিচিভিং পইন্টত নিৰ্গত হোৱা ৫০-২০০ টন আৱৰ্জনা সঠিক ব্যৱস্থা নোহোৱালৈকে ওলাই যাব নোৱৰাকৈ পকী গাতত জমা কৰি খোৱা হব ।

শব্দ - সঠিক সৰঞ্জামৰ নিৰ্বাচন, সংস্থাপনৰ উচিত পদ্ধতি আৰু যথাযথ তদাৰকী ব্যৱস্থাৰ অৱলম্বনেৰে খাৰুৱা তেল পৰিবাহী পামপ আৰু প্ৰাকৃতিক গেছ কমপ্ৰেছৰ / বুষ্টাৰৰ পৰা হোৱা শব্দৰ প্ৰদূষণ বহু পৰিমাণে কমাব পৰা যায় ।

- শব্দ নিয়ন্ত্ৰণৰ কাৰণে প্ৰয়োজনীয় স্থানত শব্দৰোধী বেষ্টিনী (Acoustic enclosures) আৰু দেৱাল নিৰ্মাণ কৰা হব ।

৩.৩ বৰ্জনৰ (Disposal) কৌশল

বায়ু নিৰ্গমন - খাৰুৱা তেল পৰিবাহী পামপ আৰু প্ৰাকৃতিক গেছ কমপ্ৰেছৰ/ বুষ্টাৰৰ পৰা নিৰ্গত হোৱা গেছ ওলিয়াই পঠিয়াবৰ সময়ত সঠিক উচ্চতাৰ চাং ব্যৱহাৰ কৰা হব ।

জলীয় প্ৰবাহ - অনুমোদিত ৰিচাইক্লিং ব্যৱহৃত/ পেলনীয়া তেল বিক্ৰী কৰা হব ।

গোটা আৱৰ্জনা - পিগিং অপাৰেচনৰ সময়ত উৎ পন্ন হোৱা খাৰুৱা তেলৰ গেদ (sludge)

বোৰ অনুমোদিত ৰিচাইক্লাৰক বিক্ৰী কৰা হব।

৪.০ প্ৰাথমিক পাৰিপাৰ্শ্বিক অৱস্থা

মাটি - বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ সামগ্ৰী জমা হৈ সৃষ্টি হোৱা TD অঞ্চলৰ মাটি পলসুৱা।

- মাটি বালিচহীয়া, পাতল মুগাৰ পৰা ডাঠ মুগা বৰণৰ আৰু খেতি-বাতিৰ বাবে অতি উপযোগী।

পানীৰ উৎ স আৰু পানীৰ গুণমান

- TD অঞ্চলত মাৰ্চৰ পৰা অক্টোবৰ মাহলৈকে মজলিয়াৰ পৰা প্ৰচুৰ পৰিমাণৰ বৰষুণ হয়।

- অঞ্চলটোৰ পানীৰ মুখ্য উৎ স হৈছে ডিব্ৰু আৰু ডাঙৰী নদীৰ লগতে সিবিলাকৰ শাখা নদীসমূহ।

- অঞ্চলটোৰ ভূমিৰ অৰ্ধভাগত যথেষ্ট পৰিমাণে পানী আছে।

- দুয়োবিধ পানী অৰ্থাৎ উপৰিভাগৰ আৰু অৰ্ধভাগৰ পানীৰ মানদণ্ড অতি উন্নত।

জলবায়ু আৰু বতৰ-(Climatology & Meteorology)

- TD অঞ্চলৰ কাষৰ তিনিচুকীয়া চহৰৰ পৰা ৪৫ কি মি পশ্চিম দিশত অৱস্থিত ডিব্ৰুগড় ক্লাইমেটলজিকেল ষ্টেচনটো একেবাৰে ওচৰৰ IMD ষ্টেচন।

- সৰ্বোচ্চ ৩১.৪ - ২৪.৬ চেন্টিগ্ৰেড তাপমানেৰে আগষ্ট মাহটো অতিকৈ গৰম আৰু ২২.৫ - ৮.৮ চেন্টিগ্ৰেড তাপমানেৰে জানুৱাৰী মাহটো অঞ্চলটোৰ অতিকৈ ঠাণ্ডা সময়।

- জুলাই মাহৰ পুৱা ৮- ৩০ বজাত আৰু অক্টোবৰ মাহৰ বিয়লি ১৭- ৩০ বজাত আৰ্দ্ৰতাৰ গড় পৰিমাণ সৰ্বোচ্চ। মাৰ্চ মাহত আৰ্দ্ৰতাৰ পৰিমাণ সকলোতকৈ কম।

- বছেৰেকীয়া বৰষুণৰ পৰিমাণ গড়ে ২৫৮৮.৭ মিমি। ডিব্ৰুগড়ত কেৱল জুলাই মাহতে ১৯.৯৭ শতাংশ বৰষুণ হোৱাৰ বিপৰীতে নবেম্বৰৰ পৰা জানুৱাৰী মাহলৈকে মুঠ ৩.০৬ শতাংশ বৰষুণ হয়।

- সাধাৰণতে গোটেই বছৰ জুৰি পুৱা ৮-৩০ বজাত আৰু বিয়লি ১৭-৩০ বজাত উত্তৰ পূৱ - পূৱ দিশৰ পৰা দক্ষিণ পশ্চিম - পশ্চিম দিশলৈ বতাহ বলে।

- বছেৰেকীয়া বতাহৰ গতিবেগ ঘণ্টাত ৪.১ কিমি। মাৰ্চ মাহত গড় হিচাবত বতাহৰ গতিবেগ সৰ্বোচ্চ অৰ্থাৎ প্ৰতিঘণ্টাত ৬.২ কিমি। নবেম্বৰৰ পৰা ডিচেম্বৰলৈ বতাহৰ গতিবেগ গড়ে ঘণ্টাত ২.৩ কিমি।

- শীতকালত (২০ জানুৱাৰী - ২২ ফেব্ৰুৱাৰী, ২০০৯) তিনিচুকীয়াত বতৰ সমপৰ্কীয় তথ্য সংগ্ৰহ কৰা হৈছিল।

পৰিবেশৰ বায়ুৰ গুণমান

৮টা লোকেচনত SPM (চাচপেনডেড পাৰ্টিকুলেত মেটাৰ) RPM (ৰেচপিৰেবুল পাৰ্টিকুলেত মেটাৰ), SO₂ (ছালফাৰ ডাইঅক্সাইড) আৰু NOX (নাইট্ৰজেন অক্সাইড)ৰ ২৪ ঘণ্টীয়া নিৰীক্ষণৰ ফলাফল এনেধৰণৰ -

SPM = ৫৩ ৰ পৰা ৩৯৮ মাইক্ৰ গ্ৰাম প্ৰতি ঘনমিটাৰ

RPM = ৪১ ৰ পৰা ২১৯ মাইক্ৰ গ্ৰাম প্ৰতি ঘনমিটাৰ

SO₂ = ৪.২ ৰ পৰা ১৫.৫ মাইক্ৰ গ্ৰাম প্ৰতি ঘনমিটাৰ

NO_x = ৭.৪ ৰ পৰা ৪৩.৪ মাইক্রু গ্ৰাম প্ৰতি ঘনমিটাৰ

৮টা লোকেচনত কাৰ্বন মন অক্সাইড (CO), CH আৰু অন্যান্য VOC সহ অমিথেন হাইড্ৰকাৰ্বন (Non Methane Hydrocarbon) আৰ্হিৰ পৰিসীমা এনেধৰণৰ -

CO = ৭.১০ ৰ পৰা ১২২০ মাইক্রু গ্ৰাম প্ৰতি ঘনমিটাৰ

CH₄ = ১.৮ ৰ পৰা ২.৯ পাৰ্টচ পাৰ মিলিয়ন

VOCs including Non Methane HCs = ০.১ ৰ পৰা ০.৪ পাৰ্টচ পাৰ মিলিয়ন

- সকলো লোকেচনতে ছালফাৰ মন অক্সাইড(SO₂) আৰু (নাইট্ৰজেন অক্সাইড(NO_x))ৰ বাবে national air ambient qualityৰ মানদণ্ড মানি চলা হয় । দুটা স্থানত SPM আৰু এটা স্থানত RPMৰ ক্ষেত্ৰত উপৰোক্ত air quality মানি চলা হয়, কিন্তু সকলো ক্ষেত্ৰতে নহয় ।

পৰিবেশৰ শব্দৰ স্তৰ

- শব্দৰ স্তৰকেইটা হৈছে - বাঘজান গাওঁ - দিনত = ৬১.০ ডেছিবেল(A) , নিশা = ৫২.০ ডেছিবেল(A)

যজ্ঞোখোৱা গাওঁ - দিনত = ৫৯.০ ডেছিবেল(A) , নিশা = ৪৮.০ ডেছিবেল(A)

অন্য ছটা স্থানত দিনৰ ভাগত ৮ৰ পৰা ১০ঘণ্টাজোৰা শব্দৰ পৰিমাণ ৫২.৩ ডেছিবেলৰ পৰা ৫৯.৬ ডেছিবেল ।

ভূমিৰ ব্যৱহাৰ -

- ১৫৭খন গাওঁ আৰু ছখন চহৰৰ মাজত TD অঞ্চলৰ অৱস্থান ।

- তথ্যমতে ইয়াৰে ১৫৬ খন গাঁৱৰ মুঠ ২৬,৫৪১.২৭ হেক্টৰ ভূমিভাগ তলত দিয়া ধৰণে ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে বনাঞ্চল - শূন্য , খেতিৰ উপযোগী - ৮৪.০৭ % , খেতিৰ উপযোগী কিন্তু কামত নলগোৱা - ৪.৮৫ % আৰু খেতি কৰিব নোৱাৰা - ১১.০৮ % ।

- খেতিৰ উপযোগী ভূমিভাগৰ ১.৭৫% অঞ্চল জলসিঞ্চন কৰা আৰু বাকী ৯৮.৭৫% জলসিঞ্চন নকৰা ।

বনাঞ্চলীয় উদ্ভিদ (terrestrial flora)

- TD এলেকাত বনভূমি নাই । এই অঞ্চলৰ মাটি প্ৰধানকৈ চাহখেতিৰ কাৰণে আৰু অলপীয়াকৈ ধান খেতিৰ কাৰণে ব্যৱহাৰ কৰা হয় ।

- বৰাজান বন্যপ্ৰাণী সংৰক্ষিত অঞ্চল নামৰ ৪২১.২ হেক্টৰ মাটিত অৱস্থিত ক্ষুদ্ৰ আকাৰৰ বন্যপ্ৰাণী সংৰক্ষণ ক্ষেত্ৰখন আৰু ডিব্ৰু - চৈখোৱা জাতীয় উদ্যানৰ এটা অংশ পাইপলাইন স্থাপন এলেকাৰ ০৫ কিমি ব্যাসাৰ্ধৰ ভিতৰত অৱস্থিত ।

বনাঞ্চলীয় জীৱজগত (terrestrial fauna)

- এলেকাটোত বৃহৎ অঞ্চলজোৰা ঘন হাবি নোহোৱা কাৰণে জীৱজন্তুৰ আধিক্য আৰু বিভিন্নতা দেখিবলৈ পোৱা নাযায় ।

- একমাত্ৰ ভেৰজান বন্যপ্ৰাণী সংৰক্ষিত অঞ্চল আৰু ডিব্ৰু - চৈখোৱা জাতীয় উদ্যানতহে কিছু জীৱজন্তু দেখা পোৱা যায় ।

খেতিৰ ধৰণ

- খেতি অঞ্চলটোৰ প্ৰধান শস্য ।

জনসংখ্যা আৰু আৰ্থ-সামাজিক -

- ২০০১ চনৰ লোকপিয়ল অনুসৰি TD অঞ্চলৰ মুঠ জনসংখ্যা ২,৪৮,৪৮৬ জন । ইয়াৰে ১,৩৬,২৯৬ জন ১৫৭খন গাঁৱত আৰু ১,১২,১৯০ জনে ছখন চহৰত বসবাস কৰে ।

- গাওঁ আৰু চহৰত পুৰুষ - মহিলাৰ অনুপাত ৮৭.৬ আৰু শিক্ষিতৰ সংখ্যা ৫৭.১৪% ।

- TDএলেকাত ৩১.৩১ শতাংশ নিয়মীয়াকৈ শ্ৰম কৰা মানুহ , ৫.৬৫ শতাংশ মাজে মাজে শ্ৰম কৰা মানুহ আৰু ৬৩.০৪ শতাংশ কাম নকৰা মানুহ ।

- নিয়মীয়াকৈ শ্ৰম কৰা মানুহৰ মাজৰ ৬.১৫ শতাংশ খেতিয়ক , ২.১৭ শতাংশ কৃষি মজদুৰ , ১.৬৭ শতাংশ ঘৰুৱা উদ্যোগত কাম কৰা মানুহ আৰু বাকী ৯৮.০১ শতাংশই অন্যান্য কাম কৰে । অৰ্থাৎ ৯০.০১ শতাংশ মানুহে চাহ বাগিছা আৰু অন্যান্য ক্ষেত্ৰত কাম কৰাৰ বিপৰীতে কেৱল ৮.৩২ শতাংশ লোক হে খেতিৰ সৈতে জড়িত ।

- ১৫০খন বসতিপূৰ্ণ গাঁৱৰ ১১৩ খনত প্ৰাথমিক বিদ্যালয় , ৩৪ খনত কিছু স্বাস্থ্যবিষয়ক সা-সুবিধা ,সকলোবোৰ গাঁৱতে খোৱাপানীৰ যোগান ব্যৱস্থা, ১৯খন গাঁৱত ডাকঘৰ , ৬৫খন গাঁৱত বাছ ৰখাৰ সুবিধা থকাৰ লগতে. ১০৯খন গাঁৱ পকী আলিবাটেৰে সংযুক্ত আৰু ১৪০খন গাঁৱত বিদ্যুৎ যোগান ব্যৱস্থা আছে

- **অঞ্চলটোত খনন** - উৎ পাদন আৰু চাহখেতিৰ ক্ৰিয়াৰ বাহিৰে ঔদ্যোগিক বা ব্যৱসায়িক কাম-কাজৰ পৰিমাণ খুব কম ।

৫.০ পৰিবেশৰ ওপৰত পৰিব পৰা প্ৰভাৱৰ অধ্যয়ন -

স্থলাকৃতি আৰু ভূ-আকৃতি (Topography and Physiography)

-অঞ্চলটোৰ স্থলাকৃতি আৰু ভূ-আকৃতিৰ ওপৰত নতুন প্ৰজেক্টকেইটাৰ কোনো প্ৰভাৱ নপৰে ।

ভূমিভাগ -

-TD অঞ্চলত নতুন প্ৰজেক্টকেইটাৰ সন্দৰ্ভত কৰিব লগীয়া নিৰ্মাণ কাৰ্যাদিৰ ফলত তাৰ ভূমিভাগৰ ওপৰত কোনো অশুভ প্ৰভাৱ নপৰে ।

পানীৰ উৎ স আৰু পানীৰ গুণমান -

- অঞ্চলটোৰ পানীৰ উৎ সৰ ওপৰত প্ৰভাৱ পৰাৰ স াৰনা নাই যিহেতু এই কামত পানীৰ কোনো প্ৰয়োজন নাই ।

- তেনেদৰে এই প্ৰজেক্টকেইটাৰ পৰা যিহেতু কোনো জলীয় পদাৰ্থৰ নিৰ্গমণ নহয়, সেইবাবে অঞ্চলটোৰ উপৰি অথবা অৰ্ন্তভাগৰ পানীৰ গুণমানত কোনো তাৰতম্য নঘটে ।

জলবায়ু আৰু বতৰ বিজ্ঞান (Climatology & Meteorology) -

-নতুন প্ৰকল্পকেইটা সংস্থাপনৰ ফলস্বৰূপে TD অঞ্চলৰ জলবায়ু আৰু বতৰৰ ওপৰত কোনোধৰণৰ প্ৰভাৱ নপৰে ।

পৰিবেশৰ বতাহৰ গুণমান -

- প্ৰাকৃতিক গেছ চালিত খাৰুৱা তেল পৰিবাহী পাম্প, গেছ কমপ্ৰেছৰ / বুষ্টাৰৰ ব্যৱহাৰ , সেইবিলাকৰ যথাযথ তদাৰকী, নিৰ্গমণ উৎসৰ পৰা বায়ুমণ্ডললৈ গেছীয় নিৰ্গমণ(emission) কৰিবৰ কাৰণে উচিত উচ্চতাৰ চাং আদিৰ ব্যৱহাৰে নিশ্চিত কৰিব যে অঞ্চলটোৰ পৰিবেশৰ ওপৰত নতুন প্ৰকল্পকেইটাৰ নিৰ্মাণৰ ফলত কোনো বিৰূপ প্ৰভাৱ নপৰে ।

ভূমিভাগৰ ব্যৱহাৰ

- তিনিটা নতুন প্ৰজেক্টৰ কাৰণে বৰ্তমানে উপলব্ধ ই এণ্ড পি সুবিধাৰাজিৰ ভিতৰত অথবা কাষত কেৱল right of wayৰ বাবে মুঠ ৬৯.৬১ হেক্টৰ ভূমিৰ প্ৰয়োজন হ'ব যাৰ ফলত অঞ্চলটোৰ ভূমিভাগৰ ব্যৱহাৰৰ ওপৰত কোনো বিপৰীত প্ৰভাৱ নপৰে ।

বনাঞ্চলীয় উদ্ভিদ আৰু জীৱজগত -

- বনাঞ্চল নথকা হেতুকে নতুন প্ৰকল্পকেইটাৰ সংস্থাপনে অঞ্চলটোৰ উদ্ভিদ আৰু জীৱজগতৰ ওপৰত বিৰূপ প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰাৰ সম্ভাৱনা একেবাৰে নাই ।

- চেটেলাইটৰ পৰা গ্ৰহণ কৰা চিত্ৰ আৰু অইল ইণ্ডিয়াই যোগান ধৰা তথ্যৰ ভিত্তিত তিনিচুকীয়া বন্যপ্ৰাণী প্ৰশাখাৰ বন বিষয়াই প্ৰজেক্ট কেইটাৰ পৰা ১০ কি মি দূৰত্বত থকা অন্যান্য প্ৰকল্পৰ কাৰণে তলত দিয়া ধৰণে দূৰত্ব নিৰ্ধাৰণ কৰি দিছে :

নিৰ্ধাৰিত প্ৰজেক্ট	ডিব্ৰু-চৌখোৱা জাতীয় উদ্যানৰ পৰা আকাশমাৰ্গেৰে দূৰত্ব	বৰাজান,ভেৰাজান আৰু পদুমণি অচিএছ,ৰ পৰা আকাশমাৰ্গেৰে দূৰত্ব
বাঘজান অ চি এছ (তিনিটা পাইপলাইনৰ আৰম্ভণি পইন্ট)	২.৪৫ কি মি	ভেৰাজান WLSৰ পৰা ৬.৪ কিমি আৰু পদুমণি WLSৰ পৰা ৯.৪ কিমি
STF(200 মি মি খাৰুৱা তেল পাইপলাইনৰ শেষ পইন্ট)		বৰাজান WLSৰ পৰা ৩.৮ কিমি
মাকুম অচিএছ (১০০ মি মি খাৰুৱা তেলপাইপলাইনৰ শেষ পইন্ট)		ভেৰাজান WLSৰ পৰা ৭.৫ কিমি আৰু বৰাজান WLSৰ পৰা ৬.৬ কি মি
W/50(400 মি মি প্ৰাকৃতিক গেছ পাইপলাইনৰ শেষ পইন্ট)		বৰাজান WLSৰ পৰা ২.৬ কি মি আৰু ভেৰাজান WLSৰ পৰা ৯ কিমি

সেইবাবে অইল ইণ্ডিয়াই নিৰ্ধাৰিত দূৰত্ব বজাই ৰাখি বৰাজান WLS , ভেৰজান WLS, পদুমণি WLS আৰু ডিৰু - চৈখোৱা জাতীয় উদ্যানৰ উদ্ভিদ আৰু প্ৰাণীজগতৰ ওপৰত কোনো বিৰূপ প্ৰভাব নেপেলোৱাকৈ প্ৰকল্পকেইটাৰ নিৰ্মাণ আৰু সংস্থাপনৰ কাম কৰিবলৈ প্ৰয়োজনীয় ব্যৱস্থাৱলী গ্ৰহণ কৰিব

- ভূগৰ্ভস্থ বাঘজান - STF তেল পাইপলাইনৰ ডিৰু নদীৰ অংশৰ পৰা ৫৭.১৪ বছৰৰ ভিতৰত মাত্ৰ এবাৰ নদীৰ পানীত তেল নিৰ্গত হোৱাৰ সঁচা হোৱা আছে । কিন্তু যদিহে পাইপলাইনৰ পৰা তেল নিৰ্গত হয়, তেন্তে কেইদিন মানৰ পৰা কেইমাহ মানলৈকে সাময়িক ভাৱে ১৫ কিমি অঞ্চলৰ ভিতৰত জলীয় জীৱজগতত কিছু স্থানীয় বিৰূপ প্ৰভাৱ পৰিব পাৰে ।

জনসংখ্যা আৰু আৰ্থ-সামাজিক-(Demographic and Socio -economic)

- এই প্ৰকল্পকেইটাৰ পৰা TDঅঞ্চলৰ ৰাইজে দক্ষ বা অদক্ষ কৰ্মী ৰূপে কিছু প্ৰত্যক্ষ কৰ্ম সংস্থান লাভ কৰাৰ লগতে অন্যান্য বিভিন্ন উপায়েৰে প্ৰকল্পকেইটাৰ সৈতে জড়িত হৈ পৰোক্ষ সংস্থাপন লাভ কৰিব পাৰে ।

- খাৰুৱা তেল আৰু প্ৰাকৃতিক গেছৰ উৎপাদন বৃদ্ধি হোৱাৰ ফলত ৰাজ্য আৰু কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ ৰাজকোষলৈ ৰয়েল্টী, কৰ আৰু পেট্ৰলিয়াম মুনাফাৰ ৰূপত অধিক ৰাজহ সংগ্ৰহ কৰিব পৰা যাব ।

৬.০ সংকটৰ সমীক্ষা আৰু দুৰ্যোগ পৰিচালনা আচনি -

- প্ৰতিটো উন্নয়ন প্ৰকল্পতে যথেষ্ট পৰিমাণৰ অগ্নি নিৰ্বাপন সঁজুলি যেনে Fire hydrant , Water spray, foam pourer আদিৰ লগতে স্বয়ংক্ৰিয় অগ্নি নিৰ্ণায়ক আৰু সংকেত ব্যৱস্থা আৰু ব্যক্তিগত সুৰক্ষা সামগ্ৰী মজুত ৰখা হব ।

- প্ৰতিটো প্ৰকল্পতে প্ৰাথমিক চিকিৎসা সঁজুলি (First Aid) আৰু যি কোনো ধৰণৰ জৰুৰীকালীন পৰিস্থিতিৰ মোকাবিলা কৰিব পৰাকৈ এম্বুলেঞ্চ সেৱা ২৪ ঘণ্টাই উপলব্ধ হব ।

- কোনো ব্যক্তিয়ে টেংক ফাৰ্ম অঞ্চলৰ Pool fire চাৰিসীমাৰ পৰা ৭৭.৫ মিটাৰ দূৰত্বলৈকে অসুবিধা বোধ নকৰাকৈ ৬০ চেকেণ্ড পৰ্যন্ত নিৰাপদে বৈ থাকিব পাৰিব ।

- ক্ষীপ্ৰতা আৰু সক্ষমতাৰে জৰুৰীকালীন অৱস্থাৰ মোকাবিলা কৰিবলৈ ঠাইতে উপলব্ধ দুৰ্যোগ নিবাৰণ ব্যৱস্থা কৰা হৈছে ।

৭.০ পাৰিপাৰ্শ্বিকতা পৰিচালনাৰ নীতি (EMP)-

- এই প্ৰকল্পকেইটাৰ নিৰ্মাণ আৰু সংস্থাপনৰ ফলত হব পৰা প্ৰদূষণৰ সঁচা হোৱা যিহেতু তেনেই কম আৰু এই দিশত লাগতিয়াল সকলো ব্যৱস্থা কোম্পানীয়ে গ্ৰহণ কৰিব, সেয়ে বিস্তাৰিত পাৰিপাৰ্শ্বিকতা নিয়ন্ত্ৰণ নীতিৰ প্ৰয়োজন নাই ।

- EMPয়ে পৰিবেশৰ ওপৰত পৰিব পৰা বিৰূপ প্ৰভাৱ নাইকিয়া কৰাৰ সাধাৰণ উপায় নিৰ্ধাৰণ কৰে ।

- নতুন প্ৰজেক্টকেইটাৰ নিৰ্মাণ আৰু সংস্থাপনৰ সময়ত অইল ইণ্ডিয়া লিমিটেডে অনুচ্ছেদ ৮.২.২ ,৮.২.৩ আৰু ৮মং অধ্যায়ৰ ৮.১ নং টেবুলত সন্নিবিষ্ট কৰা নিৰ্দিষ্ট ব্যৱস্থাৱলী গ্ৰহণ কৰিব ।

- EMPয়ে পৰিবেশৰ নিৰীক্ষণ আৰু ঔদ্যোগিক স্বাস্থ্যৰ নিৰীক্ষণ বিধিকো সামৰি লৈছে ।
